

احکام فقهی و حقوقی قانون ثبت احوال در ثبت تولد

مؤلف : آیداد جعفری

کتابساز: ارشد حقوق خصوصی دانشگاه تربیت مدرس

انتشارات اندیشه طلایی

پاییز ۹۵

عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
	.Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: احکام فقهی و حقوقی قانون ثبت احوال در ثبت تولد/مولف آیدا جعفری.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه طلایی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۴ ص.
شابک	: ۷-۲۵-۷۷۱۷-۶۰۰-۹۷۸: ۱۸۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست	: فیا
نویسی	
یادداشت	: واژه نامه
موضوع	: ثبت احوال - ایران
موضوع	: Registers of births, etc. - Iran
شناسه افزوده	: جعفری، آیدا، ۱۳۶۰ -، گردآورنده
رده بندی کنگره	: KMH ۱۵۸۶ / آ ۸۱۳
رده بندی دیویی	: ۳۰۱۲ / ۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۹۷۵۵۳

📖 نام کتاب: احکام فقهی و حقوقی قانون ثبت احوال در ثبت تولد

✍ مولف: آیدا جعفری

📖 صفحه آرایی: سمیرا زند

📖 ناشر: اندیشه طلایی

📖 شمارگان: ۱۰۰۰

📖 نوبت: اول پاییز ۹۵

📖 شابک: ۷-۲۵-۷۷۱۷-۶۰۰-۹۷۸

📖 قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

مرکز پخش: میدان انقلاب شماره تماس: ۶۶۱۲۰۸۳۴ و ۶۶۵۷۵۶۸۱

حق چاپ جهت ناشر محفوظ میباشد.

پیشگفتار.....	۱۰
تاریخچه.....	۱۱
فصل اول. تعاریف و معرفی و بررسی کلی سازمان ثبت احوال.....	۱۵
بخش اول : معرفی سازمان ثبت احوال.....	۱۶
ماموریت سازمان.....	۱۷
اهداف کلان سازمان.....	۱۷
اهداف کیفی سازمان.....	۱۸
خدمات سازمان.....	۲۰
خدمات شناسنامه ای.....	۲۰
خدمات کارت شناسایی ملی.....	۲۱
نمودار سازمانی.....	۲۲
بخش دوم :اصطلاحات فقهی و حقوقی در ثبت احوال.....	۲۳

۲۳	تعریف فقه
۲۴	تعریف قانون
۲۴	تعریف ثبت
۲۴	تعریف احوال
۲۵	فصل دوم قوانین در وظایف ثبت احوال
۲۶	قوانین در ثبت احوال
۴۱	ازدواج و طلاق
۴۳	صدور شناسنامه
۴۵	صدور کارت شناسایی ملی
۴۶	نام خانوادگی
۴۹	تهیه مقدمات اجرای قانون
۴۹	مقررات کیفری
۵۱	آئین نامه های مرتبط و آراء وحدت رویه قانون ثبت احوال
۵۱	آئین نامه های مرتبط
۵۳	آراء وحدت رویه

قانون تخلفات، جرائم و مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه ۵۴	
فصل سوم: مبانی حقوقی ثبت احوال در قانون اساسی، قانون مدنی، قانون مجازات اسلامی ۶۱	
مبانی حقوقی ۶۲	
مبانی حقوقی قانون ثبت احوال در قانون اساسی ۶۳	
اصول ثبت احوالی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: ۶۵	
مبانی حقوقی ثبت احوال در قانون مدنی ۶۷	
مواد مبنایی ثبت احوال در قانون مدنی ایران: ۶۹	
قوانین ثبت احوال در قانون مجازات اسلامی ۷۳	
مواد مبنایی قانون ثبت احوال در قانون مجازات اسلامی ایران: ۷۴	
فصل چهارم: مبانی فقهی قانون ثبت احوال ۸۵	
مبانی فقهی ۸۶	
مبانی فقهی ثبت احوال در قرآن ۸۹	
آیات مبنایی و مرتبط با قانون ثبت احوال از قرآن مجید ۹۰	
قوانین فقهی ثبت احوال در سنت ۹۲	
قوانین فقهی ثبت احوال در اجماع ۹۹	

عقلى مبنایى و مرتبط با قانون ثبت احوال ۱۱۳

فصل پنجم : ۱۱۵

قوانین فقهى و حقوقى ثبت ولادت و صدور شناسنامه کودکان ازدواج موقت

وازدواج با غير مسلمان ۱۱۵

تعريف ازدواج ۱۱۶

انواع ازدواج ۱۲۰

قوانین فقهى ازدواج شيعه با غير مسلمان ۱۲۲

ازدواج با غير مسلمانان در اسلام ۱۲۲

نظرات فقهائى اماميه در زمينه ازدواج شيعه با غير مسلمان ۱۲۴

قوانین حقوقى و فقهى ثبت ولادت و صدور شناسنامه برای فرزندان حاصل از

ازدواج موقت ۱۳۲

نظرات حقوقدانان کشور در زمينه ثبت ولادت و صدور شناسنامه برای

فرزندان حاصل از ازدواج موقت ۱۳۴

فصل ششم : ۱۳۹

قوانین فقهى و حقوقى ثبت ولادت و صدور شناسنامه کودکان نامشروع.. ۱۳۹

بررسی احکام فقهى و حقوقى کودکان نامشروع ۱۴۰

مسائل فقهی مربوط به احوال شخصیه کودکان نامشروع (بررسی فقهی تبصره

ماده ۱۶ قانون ثبت احوال) ۱۴۷

تعریف احوال شخصیه ۱۴۷

مسائل فقهی احوال شخصیه کودکان نامشروع ۱۵۰

بررسی احکام فقهی و حقوقی کودکان نامشروع ۱۵۳

مبحث اول - کودک متولد از زنا ۱۵۳

اثبات نسب پدری ولد الزنا ۱۵۹

مبحث دوم - آثار نسب ناشی از زنا ۱۶۴

آثار نسب ناشی از زنا در احکام احکام فقهی و حقوقی و حقوق جزا ۱۶۸

قوانین فقهی و حقوقی کودکان لقاح مصنوعی ۱۷۷

بررسی دیدگاههای حقوقی و فقهی در مورد لقاح مصنوعی ۱۷۹

پیشگفتار

با توجه به گام نهادن در دنیای الکترونیک به خصوص در ثبت وقایع حیاتی کسب اطلاعات لازم در مورد اهداف قانون ثبت احوال بیشتر به چشم می خورد تا از این طریق بتوان راهکارهای مناسب را برای رسیدن به اهداف سازمان ثبت احوال کشورمان که همیشه در جهت خدمات رسانی بهتر بهینه به مردم گام های موثری بر می دارد بیان نمود. نظم در هر جامعه چنین ایجاب می کند که وضعیت حقوقی فرد از لحاظ هویتی و تابعیتی مشخص و معین باشد ثبت احوال به دلیل داشتن اسناد هویت و تابعیت فردی و آمارهای حیاتی یکی از سازمان های مهم حاکمیتی تلقی می شود. تبیین ملاکها و قواعد حاکم بر وقایع تولد و نکاح به منظور ایجاد اصلاحات در مقررات و قوانین کنونی و کامل ساختن آنها امری ضروری است اختلاط قانون و مقررات ثبت احوال با فقه شیعه با توجه به اینکه بسیاری از اصول و قواعد مبنایی ثبت احوال نظیر احوال شخصیه در قانون مدنی منعکس شده و قانون مدنی نیز اصولاً بر مبنای فقه امامیه استوار است. بنا بر این مقررات ولادت و نکاح بر روی قواعد و اصولی استوار شده که فهم آن با مطالعه دقیق فقه امکان دارد. در این کتاب به بررسی تبیین مقررات ثبت احوال و مقررات ثبت ولادت و نکاح و مبنای فقهی این مقررات و اهمیت و ضرورت ثبت این وقایع پرداخته شده است.

ثبت احوال بصورت یکپارچه و منسجم در جهان مربوط به قرن نوزدهم میلادی است. در ایران همزمان با نوسازی و مدرنیزاسیون و نیاز به شناسایی اتباع جهت ایجاد ارتش منظم، اخذ مالیات و... تاسیس ثبت احوال در دستور کار قرار گرفت از این رو در جلسه مورخه ۳۰ آذر ماه ۱۲۹۷ هجری شمسی به تصویب هیات وزیران رسید و با صدور اولین شناسنامه برای دختری به نام فاطمه ایرانی در تاریخ ۳ دیماه ۱۲۹۷ در تهران فعالیت خود را آغاز کرد.

تا قبل از سال ۱۲۹۵ هجری شمسی ثبت وقایع حیاتی از جمله ولادت و وفات براساس اعتقادات مذهبی و سنت های رایج در کشور، با نگارش نام و تاریخ ولادت مولود در پشت جلد کتب مقدس از جمله قرآن مجید به عمل می آمد و از افراد متوفی نیز جزء نام و تاریخ وفات آنان که بر روی سنگ قبر ایستاد نگاشته می شد اثری مشاهده نمی گردید. با گسترش فرهنگ و دانش بشری و نیز توسعه روز افزون شهرها و روستاها و افزایش جمعیت کشور، نیاز به سازمان و تشکیلاتی برای ثبت وقایع حیاتی ضرورتی اجتناب ناپذیر می نمود. به تدریج فکر تشکیل سازمان متولی ثبت ولادت و وفات در کشور صدور شناسنامه برای اتباع کشور قوت گرفت. ابتدا سندی مشتمل بر ۴۱ ماده در سال ۱۲۹۷ هجری شمسی به تصویب هیات وزیران رسید و اداره ای تحت عنوان اداره سجل احوال در وزارت داخله (کشور) وقت به وجود آمد؛ پس از تشکیل این اداره اولین شناسنامه به شماره ۱ در بخش ۲ تهران در تاریخ ۱۶ آذر ۱۲۹۷ هجری شمسی به نام فاطمه ایرانی صادر گردید. پس از این دوره اولین قانون ثبت احوال مشتمل بر ۳۵ ماده در خرداد سال ۱۳۰۴ هجری شمسی در

مجلس شورای ملی وقت تصویب شد. براساس این قانون مقرر گردید کلیه اتباع ایرانی در داخل و خارج از کشور باید دارای شناسنامه باشند.

سه سال پس از تصویب اولین قانون ثبت احوال یعنی در سال ۱۳۰۷ هجری شمسی قانون جدید ثبت احوال مشتمل بر ۱۶ ماده تصویب گردید.

براساس این قانون وظیفه جمع آوری آمارهای مختلف نیز به اداره سجل احوال محول گردید، به همین جهت نام این اداره نیز به اداره احصائیه و سجل احوال تغییر یافت. از آن تاریخ به تناسب شرایط زمانی تغییر و تحولات بوجود آمده در کشور و با احساس عدم تناسب قوانین موجود با نیازها، جامعه، قانون ثبت احوال نیز به دفعات مورد تجدید نظر، تغییر و اصلاح قرار گرفت. مثلاً در تاریخ ۱۳۱۹ قانون نسبتاً جامع و کاملی مشتمل بر ۵۵ ماده تصویب گردید و پس از آن آیین نامه مربوط به این قانون نیز در همان سال مشتمل بر ۱۳۱ ماده به تصویب رسید. این قانون به جهت جامعیت نسبی قریب ۳۶ سال پایدار ماند.

پس از گذشت این زمان در تیر ماه ۱۳۵۵ قانون جدید ثبت احوال مشتمل بر ۵۵ ماده به تصویب رسید و سپس به موجب اصلاحیه دی ماه سال ۱۳۶۳ مجلس شورای اسلامی در برخی از مواد اصلاحاتی صورت گرفت و تاکنون نیز این قانون به قوت خود باقی مانده است. در یک نگاه اجمالی سیر قانونگذاری درخصوص ثبت احوال را اینگونه می توان دسته بندی نمود:

۱- تهیه تصویب نامه ثبت احوال در سال ۱۲۹۷ مشتمل بر ۴۱ ماده

۲- تهیه و تصویب قانون سجل احوال در تاریخ ۱۳۰۴/۳/۱۴ مشتمل بر ۴ فصل و ۳۵ ماده

۳- تهیه و تصویب نظام نامه اداره کل احصائیه و ثبت احوال توسط هیات وزیران در ۱۳۱۴/۱۱/۲۰ مشتمل بر ۱۹۶ ماده و تعیین تشکیلات دفاتر و ادارات ثبت احوال در

شهرستانها

۴- تهیه و تصویب قانون اصلاح قانون ثبت احوال در اردیبهشت سال ۱۳۱۹ مشتمل بر ۵ باب و ۵۵ ماده

۵- تهیه و تصویب آئین نامه قانون ثبت احوال سال ۱۳۱۹ مشتمل بر ۱۳۱ ماده

۶- تهیه و تصویب قانون ثبت احوال در تیرماه سال ۱۳۵۵

۷- اصلاح و بازنگری قانون ثبت احوال توسط مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۶۳/۱۰/۱۸

۸- تصویب آئین نامه طرز رسیدگی هیاتهای حل اختلاف موضوع ماده ۳ قانون ثبت احوال

۹- تصویب قانون تخلفات، جرائم و مجازاتها مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام در سال ۱۳۷۰

همزمان با تغییر و تصویب قوانین جدید، تشکیلات ثبت احوال نیز دستر گردید. این سازمان تا سال ۱۳۱۰ تنها دارای ۹۴ اداره در تهران و شهرستانها بود. در سال ۱۳۰۸ ثبت ولادت و صدور شناسنامه برای اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور به سفارتخانه ها و نمایندگی های ایران در خارج از کشور محول شد. در سال ۱۳۳۷ نیز قسمت آمار از ثبت احوال منفک و تحت عنوان اداره کل آمار عمومی ادامه فعالیت داد. تشکیلات جدید ثبت احوال نیز پس

از این جدایی به اداره کل ثبت احوال تغییر نام یافت.

سرانجام با تصویب قانون تقسیمات کشوری ادارات استانی و شهرستانی این سازمان نیز گسترش یافت و عنوان آن نیز به سازمان ثبت احوال کشور تغییر یافت.

سازمان ثبت احوال کشور به دلیل در اختیار داشتن اسناد هویت و تابعیت فردی و آمارهای حیاتی یکی از ارکان مهم حکومت تلقی می شود. ارائه خدمات عمومی به آحاد مردم و اطلاعات بهره - معیتی به ارکان حکومت از ویژگی های اختصاصی و انحصاری این سازمان است. در حال حاضر سازمان مذکور برای انجام مأموریت های محوله، تشکیلاتی به شرح ذیل دارد:

حوزه ریاست ، ۳ معاونت (۱- سنجشی آمار و انفورماتیک و اداری و مالی) و ۶ اداره کل (امور حقوقی، سجلی و پژوهش، ثبت احوال، امور خارجه، خدمات ماشینی، امور اداری و امور مالی)، ۶ دفتر ستادی (دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی، دفتر توسعه و فن آوری اطلاعات، دفتر بودجه و تشکیلات، دفتر روابط عمومی و دفتر مدیریت ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات و مدیریت حراست، یک مرکز آموزش و تجهیز نهادهای انسانی) و ۳۰ اداره کل ثبت احوال استانی که به انجام وظایفی نظیر «سیاستگذاری، برنامه ریزی، پلان، نظارت و ارزیابی، تدوین و اصلاح قوانین و مقررات و رویه های اداری، آئین نامه ها و دستور العمل ها و...» همت می گمارند و بالاخره تعداد ۴۷۶ اداره اجرایی انجام فعالیتهای خدمات رسانی در زمینه امور سجلی و انفورماتیک می پردازند. ذیلاً به شرح مختصری از فعالیت های اصلی سازمان بسنده می گردد.